

PROGRAM. ZPRAVODAJ DEMOKRATICKÉ INICIATIVY - zpravodaj
ČÍSLO demokratické iniciativy - ZPRAVODAJ DEMOKRATI
CKÉ INICIATIVY - zpravodaj demokratické inici
ativy - zpravodaj demokratické iniciativy - ZPRA
VODAJ DEMOKRATICKÉ INICIATIVY - zpravodaj demo
kratické iniciativy - ZPRAVODAJ DEMOKRATICKÉ I
NICIATIVY - zpravodaj demokratické iniciativy

PROGRAM.
ČÍSLO

+++ PROGRAMOVÉ ČÍSLO ZPRAVODAJE DEMOKRATICKÉ INICIATIVY +++

Současný tíživý stav naší společnosti, jejíž krize je stále zřetelněji patrná na pozadí vývoje v ostatních socialistických státech, vede politicky a společensky orientované skupiny k intenzivnímu hledání cest z této obtížné situace. Tak je tomu i v případě Demokratické iniciativy, jejíž základní programové texty z jara 1989, vycházející z aktuální všeobecnosti helsinského procesu, jsme zařadili do tohoto mimořádného čísla.

Zvláště s ohledem na hlavní text tohoto Zpravodaje /"Helsinská iniciativa k demokratizaci a k vytvoření československého právního státu"/ je zvláštní programové číslo určeno právě tak účastníkům občanských aktivit jako pracovníkům oficiálních orgánů všech stupňů. A přirozeně všem těm, kdo hledají cestu k porozumění s ostatními a k demokratické budoucnosti našeho národa a československé společnosti.

Redakce

O B S A H

	strana
Helsinská iniciativa k demokratizaci a k vytvoření právního československého státu	3
Prohlášení Demokratické iniciativy u pří- ležitosti zasedání konference o lidské dimenzi KESF v Paříži	8
Oč usiluje Demokratické iniciativa	10

+++ HELSINSKÁ INICIATIVA K DEMOKRATIZACI A K VYTVOŘENÍ PRÁVNÍHO +++
+++ ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU +++

Dne 15. ledna 1989 se československá vláda připojila k Závěrečnému dokumentu vídeňské následné schůzky KBSE. Československý stát se tak zavázal "zajišťovat na svém území každému, kdo spadá pod jeho jurisdikci, lidská práva a základní svobody bez jakéhokoliv rozdílu či již jde o rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, nábožensktví, politické či jiné přesvědčení, národnostní nebo společenský původ, majetkové poměry, místo narození nebo jiné okolnosti" (odst.13.7 Principů). V této souvislosti má každý účastnický stát zdokonalovat své zákony, správní předpisy a politiku v oblasti občanských, politických, hospodářských, sociálních, kulturních a dalších lidských práv a základních svobod a uskutečňovat je v praxi tak, aby bylo zrušeno vše, co omezuje lidská práva a lidskou důstojnost a naopak bylo zaručeno vykonávání těchto práv a svobod (odst.13.1 Principů).

Mocenský, politický i právní vývoj současného Československa nenažnačuje, že by se ČSSR chystala výše uvedeným závazkům dostát. "Zdokonalování zákonů, správních předpisů a politiky" je v podstatné míře vázáno na přijetí nové ústavy (květen 1990). Není však důvodu domnívat se, že tato ústava vyjde vstřícně závazkům Československa v helsinském procesu - naopak, již v době jejích příprav se přijímají zákony, které směřují proti duchu vídeňského dokumentu, vyostřují vnitropolitickou situaci a fakticky zhoršují právní stav do té míry, že se bez nadsázky dá hovořit o mimořádné situaci. Ze tohoto stavu věcí považuje Demokratická iniciativa za nezbytné zaujmout k současnému vývoji stanovisko a podat vlastní návrhy.

x x x

Především vznášíme námitky proti celkovému plánu na vypracování a schválení nové ústavy a způsobu, jímž má být přizpůsobeno československé zákonodárství mezinárodním závazkům. Dále uvádíme konkrétní námitky spolu s návrhy na postup, který považujeme za vhodný.

1. Má-li být nová ústava skutečně demokratická (a v každém jiném případě je její příprava více než problematická), nemůže být jejím vypracováním pověřena komise jmenovaná nedemokraticky vyššími orgány. Jde o úkol celonárodní, celospolečenský; plnění takového úkolu přísluší v moderní době zásadně demokraticky voleným zástupcům obyvatelstva.

2. Ústavu proto nemůže připravit ani FS ČSSR, protože dnes už je všeobecně zřejmé, že také FS je zvoleno nedemokraticky, volbami, které nebyly volbami v pravém smyslu slova. V důsledku toho také jeho složení odpovídá pouze požadavkům neadministrativní ceremoniální schvalování výnosů, které předkládají autoritativní orgány.

3. Je proto třeba přikročit k vypracování a přijetí mimořádného volebního zákona a na jeho základě zvolit ústavodárné shromáždění. Jeho úkolem má být vypracovat během krátké doby návrh nové demokratické ústavy a předložit jej k lidovému hlasování.

Navrhuje tento postup: do:

- a/ schválení ústavního zákona o ukončení činnosti FS ČSSR k 1.1.1990, o volbách do ústavodárného shromáždění a o přípravě nové, demokratické ústavy (včetně krátké veřejné diskuse) 1.10.1989
- b/ volby do ústavodárného shromáždění 12.1989
- c/ předložení nové ústavy a volebního zákona do demokraticky voleného FS k veřejné diskusi 1.1.1991
- d/ uzavření diskuse 1.5.1991
- e/ předložení ústavy a volebního zákona do FS k lidovému hlasování (referendum) - ukončení činnosti ústavodárného shromáždění 1.10.1991
- f/ volby do nového federálního shromáždění 12.1991

Z uvedeného je zřejmé, že s upltněním zásad helsinského procesu, zvláště Závěrečného dokumentu vídeňské následné schůzky KBSE, nelze vyčkávat na novou ústavu. Neopak, je třeba uplatnit zásady tohoto dokumentu v našem právním systému co nejdříve,

mimo jiné - tak připravit půdu pro vypracování a přijetí demokratické ústavy /jde zejména o faktický právní stav a právní povědomí obyvatelstva/.

Z časových důvodů je ovšem nemožné do vypracování ústavy připravit, popřípadě zásadně pozměnit celou řadu československých zákonů, vyhlášek a nařízení. Navrhujeme proto mimořádný krok. Je to vytvoření přechodného demokratizačního období v právní oblasti, jehož platnost by trvala až do vypracování nových zákonů na základě nové ústavy.

5. Právně má být demokratizační období zajištěno přijetím doplňků ke stávající ústavě, zmocňující výkonné orgány, aby jednoduše přijaly závěry Závěrečného dokumentu z Vídně a řídily se jeho ustanoveními i duchem přijatých závěrů. /Znamená to například okamžitě zrušit výjezdnu čeložky, zavést právo každého občana na cestovní pas, který mu může být upřen pouze po soudním rozhodnutí v důsledku trestního stíhání anebo tím, že dotyčný občan je nositelem státního tajemství./

Přechodné období má zajistit, aby stávající /dnešní/ zákony byly nadále vykládány a uplatňovány podle litery, významu i ducha vídeňského Závěrečného dokumentu /tak pro tisk, spolčování a shromáždování má být nadále závažně povolena každá činnost; nepovolená má být pouze tehdy, pokud by prokazatelně byla inspirována duchem rasismu, podporou války a fašismu/. I při stávajících zákonech má tedy být v přechodném období možné dovolávat se soudních výroků.

6. Vzhledem k mimořádnému významu této oblasti má ústavní zákon okamžitě a plně řešit otázku trestní represe. Tato oblast je nejen mimořádně citlivá a poznamenaná předchozím autoritativním vývojem, ale i významná pro celý veřejný a politický život země. Navrhujeme.

a/ U trestního zákona č.140/61 Sb. z 29.11.1961 nadále nepoužívat celou hlavu I /trestné činy proti republice/, vyjma paragrafů, které jsou nezbytné pro ochranu státu /např. §§ 91, 92, 105/. Zrušit ustanovení § 178 /maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi/ a § 211 /tzv. porušování zákona o rodině/.

b/ zrušit zákon č.44/1973 Sb. o ochranném dohledu, protože je zneužitelný /a to i v případě tzv. kriminálních deliktů/

c/ zrušit zákon č.150/1959 Sb. o přečinech pro jeho nadbytečnost a zvést zásadu, že buď je určitý čin trestným činem nebo přestupkem; v takovém případě spadá pod zákon č.60/1961 Sb. - viz též e.

d/ uvedený zákon č.60/1961 Sb. O úkolech národních výborů při zajišťování socialistického pořádku /tzv. přestupkový zákon/ ponechat v platnosti s tím, že § 17 /přestupek proti veřejnému pořádku/ a § 19 /přestupek proti socialistickému soužití/ smějí být vykládány zásadně jen v duchu pokračující demokratizace

e/ zrušit okamžitě Řád výkonu vazby, který je pohým služebním předpisem SNV ČSR a nahradit jej krátkým zákonným opatřením FS v tom smyslu, že by platil i pro Slovensko /kde dosud platí ŘVV slovenského ministerstva spravedlnosti/. Zmíněné zákonné opatření má být koncipováno v duchu co největšího omezení doby vazby nezbytné pro vyšetření příslušných skutečností, přičemž na osobu drženou ve vazbě je třeba zásadně pohlížet jako na osobu odsouzenou

f/ zrušit Vyhlášku MS ČSR ze dne 30.12.1976 č.1/77 Sb. o arážkách z pracovní odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě a o výkonu rozhodnutí arážkami z pracovní odměny těchto osob a chovanci zvláštních zařízení s tím, že bude nahrazena zákonným opatřením FS /i pro Slovensko/ v duchu pohledu na odsouzenou osobu, kterou ani výkon trestu nemůže a nesmí upírat lidskou důstojnost a degradovat ji na pouhou pracovní sílu

g/ obdobně u zákona č.59/1965 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody uskutečnit úpravy napomáhající celkové humanizaci výkonu trestu

h/ s okamžitou platností propustit osoby odsouzené pro politické nebo náboženské přesvědčení a prošetřit všechna podání z důvodů tzv. kriminální činnosti takových osob

i/ rovněž s okamžitou platností vyhlásit rozsáhlou amnestii pro všechny trestné činy se zvláštním zaměřením na trestní činy dopravní, nenásilné povahy a na dosavadní trestné činy, s kterými se dále v zákonodárství nepočítá /přečiny; opuštění republiky;

vyhýbání se vojenské službě pro přesvědčení; / tím snížit počet odsouzených na únosnou mez

j/ připravit veřejnou diskusi o smyslu a vhodnosti trestu smrti

k/ upravit zákonem §19 zák. č.40/1074 Sb. /zákon o SNB/ v tom smyslu, že orgány SNB nadále smějí požadovat od občana vysvětlení pouze v případě zahájení trestního stíhání, a to výlučně v oblasti předmětného trestného činu.

7. Jak již bylo řečeno, má zvláštní ústavní zákon

- a/ stanovit datum mimořádného ukončení činnosti nynějšího RS;
- b/ stanovit způsob volby ústavodárného shromáždění /mimořádný volební zákon/ a dobu trvání jeho činnosti.

Volby do ústavodárného shromáždění by měly být rovné, přímé, tajné a všeobecné. Kandidátem by se mohl stát každý občan, pro kterého by se vyslovil určitý počet navrhovatelů /občanů/.

8. Bez ohledu na to, jak bude s konečnou platností probíhat příprava nové ústavy, považujeme za samozřejmé, že v nejbližší době bude zahájena veřejná diskuse o zásadách, na kterých má být založena.

Demokratická iniciativa považuje za zvláště aktuální tyto zásady:

- a/ rovnost všech občanů, ochrana menšin, základních lidských práv a svobod
- b/ povinnosti občanů jsou dány nejnižším stupněm podřízení svobody jednotlivce společnosti
- c/ oddělení moci výkonné, zákonodárné a soudní
- d/ zajištění svobody podnikání a pluralitního vlastnictví /státní, družstevní, obecní, soukromé/
- e/ zřízení ústavního soudu pro posuzování zásady, že zákony platí stejně pro každého a vyšší zákon diktuje nižšímu
- f/ zapovězení monopolů v politickém, hospodářském i odborném životě
- g/ zavedení správního soudnictví
- h/ uplatnění referenda v určitých ústavou vymezených případech.

+++ PROHLÁŠENÍ DEMOKRATICKÉ INICIATIVY U PŘÍLEŽITOSTI +++
+++ ZASEDÁNÍ KONFERENCE O LIDSKÉ DIMENZI KBSE V PAŘÍŽI +++

Demokratické iniciativa, jedna z nezávislých politických aktivit, které v současné době působí v Československu, chce využít pařížského zasedání konference o lidské dimenzi KBSE k tomu, aby upozornila na existenci polovojenských mechanismů v civilním životě ČSSR i na to, že od vídeňské následné schůzky, ukončené v lednu t.r., nenastala v tomto stavu pozitivní změna.

Polovojenské mechanismy trvají v civilním životě ČSSR již čtyři desetiletí, přičemž v posledních dvaceti letech - od takzvané normalizace - jejich působení a záporný vliv na společenský život země rostou.

Za celou tuto dobu se zejména neshrměždile účinnost zákonů ných zákazů vztahujících se k přirozeným právům a svobodám jednotlivce v běžném, každodenním životě. Jednotlivci je zejména zapovězeno vlastnit výrobní prostředky a samostatně podnikat v oboru výroby, obchodu i služeb /kromě drobných výjimek, které jsou v tomto kontextu zanedbatelné/. Právě nyní se prokazuje, že toto dlouhodobé omezení přirozené lidské aktivity má za následek výrazné ochuzení společenské nabídky spotřebního zboží i ochromení celých nenahraditelných oblastí služeb /zdravotnictví/. Tak se potom zákaz vlastnit a podnikat projevuje v podstatném zeslabení a deformování práv člověka jako spotřebitele, přičemž o spotřebitelských svobodách je v takových poměrech těžko hovořit.

Výše uvedené nesvobody a jejich důsledky se ve zvláště zřetelných obrysech projevily letos, tedy již po podepsání závěrečného dokumentu vídeňské následné schůzky KBSE. V této době některé socialistické státy pokračují v boji s obdobnými hospodářskými potížemi urychleným omezováním a přímo rušením zákazů individuálního vlastnictví a podnikání. Proti tomu československá vláda neprojevila až dosud ani náznak ochoty postupovat tímto směrem.

V důsledku toho se však také nezmirnilo, naopak zintenzivnělo působení polovojenských prvků v civilním životě, o které nám zde jde především. Je založeno na nevidaném, státem řízeném monopolu vlastnictví a podnikání a na státním monopolu centrálně řízených odborů. Svoboda volby povolání a vzdělání je navíc sil-

ná omezena jednotně řízenou kádrovou politikou. Neodmítá hovořit o tom, že obyvatelstvo žije v polovojenském vztahu ke státu, a že tím jeho materiální i duchovní život postihují těžko napravitelné škody. Obrana proti tomu je obtížná; celý tento autoritativní systém je pojištěn rovněž monopolem v oblasti politiky, administrativy a soudnictví, který zajišťuje neměnnost základů a zásad dosavadního stavu.

Demokratické iniciativy má za to, že v této zerputile bráněné a nehybné struktuře nicméně již existují cizorodé a nové, demokraticky orientované prvky. Na čelném místě to platí o nezávislých aktivitách, jejichž demokratizační úsilí směřuje z různých stran proti hospodářským, odborovým a politickým monopolům, a tím i proti polovojenským mechanismům v civilním životě Československa.

Přestože legalnost nezávislých aktivit je nezvratně podložena článkem čis.26 Principů vídeňského protokolu, jsou nejen terčem stálých útoků ze strany československých státních orgánů, ale i pronásledování a represí. Legalita jejich činnosti je bez udání důvodů popírána, jejich členové jsou šikanováni a často i vězněni. To je jedná z hlavních překážek demokratizace v ČSSR.

Domníváme se, že podporou legality československých nezávislých skupin a jejich činnosti, směřující k demokratizaci a uskutečňování lidských práv, by pařížské zasedání o lidské dimenzi KBSE podpořilo nejen síly, které usilují o uvedení článků a idejí helsinského procesu do života, ale i tendence a činitele působící proti monopolizaci, pro všeobecnou pluralitu a proti polovojenským mechanismům a stereotypům v civilním životě obyvatel Československa.

V Praze dne 22.5.1989

Bohumil Doležal

Emanuel Mandler

Ilja Storoženko

Stanislav Trávníček

Martin Litomiský

Karel Štindl

Eva Štolbová

- zakládající účastníci hnutí Demokratická iniciativa

+++ OČ USILUJE DEMOKRATICKÁ INICIATIVA +++

+++ PROGRAMOVÝ DOKUMENT DEMOKRATICKÉ INICIATIVY C.3 +++

Vzhledem k zrychlenému vnitropolitickému vývoji Československa v posledních dvou letech považují zakládající členové hnutí Demokretická iniciativa za účelné shrnout jeho dosavadní programové ideje a náměty, a to jednak ve zvláštním sešitu Zpravodaje DI, jednak v tomto dokumentu. Vycházejí přitom z vědomí, že způsob vytváření programu Demokretické iniciativy i to, jak s ním pracujeme, modifikujeme jej, doplňujeme a snažíme se o jeho realizaci, že to vše je odlišné od ostatních podobně zaměřených aktivit.

Hnutí Demokretická iniciativa není politickou stranou a nemá politickou stranu nahradit. Bylo vyvoláno v život snahou spolupůsobit k překonání hluboké a vleklé společenské krize, "jejíž počátky spadají do začátku sedmdesátých let. - tehdy byl s velkou bezohledností obnoven represivní systém řízení společnosti". Tato krize přivedla "politický, hospodářský, kulturní i mravní úpadek" /text "Co je Demokretická iniciativa"/. Logickým cílem našeho hnutí proto je "přispět k demokretické, svobodné a všestranně zajištěné budoucnosti našeho národa. Základním prostředkem k dosažení toho je dobrovolná politická, společenská a kulturní práce jednotlivců, vycházející z demokretického pojetí mezinárodně uznávaných právních norem, Československé ústavy a československých zákonů" /Sdělení Demokretické iniciativy z 15.9.1988/.

Mnohé vnější podmínky vzniku /policejní útlak, špatné zkušenosti s velkými slovy a sliby, okolnost, že po ne-politické Chartě 77 byla Demokretická iniciativa první veřejně působící nezávislou aktivitou aj./ způsobily, že se program našeho hnutí vyvíjel postupně a v několika vrstvách. Tvoří jej:

1. Programové východiska. Jsou stručně popsána v textu "Co je Demokretická iniciativa".

2. Programové dokumenty, které se vyslovují k obecnějším otázkám programového zaměření hnutí i k prostředkům jeho činnosti.

3. Prohlášení DI, popřípadě demokratizační požadavky, návrhy a protesty, adresované státním nebo i jiným příslušným orgánům a osobnostem. Tím, že také tyto dokumenty praktické činnosti jsou součástí programového směřování hnutí, zdůrazňuje Demokra-

tické iniciativy jak závažnost a význam "drobné" praktické činnosti, tak nutnost neustálého ověřování pracovních východisk praxí.

Obrysy politického a programového zázemí hnutí Demokratická iniciativa jsou podány v textu "Co je demokratická iniciativa". Zdůrazňuje se tu význam velkých společenských proměn v sousedních zemích, které způsobily, že se zdejší represivní systém "stal zjevným anachronismem; v souvislosti s tím vyvstává potřeba zásadních společenských reforem".

Pokud jde o vlastní programové východiska, DI se hlásí k demokratickým tradicím moderní české společnosti /Palacký - Havlíček Masaryk/ s jejich důrazem na národně konstitutivní význam každodenní politické práce a nutnosti vytvářet a obnovovat celistvou společnost; tyto tradice chápe jako součást duchovního odkazu křesťanské Evropy, z něhož zdůrazňuje zejména evropské pojetí lidských práv, společnou minulost a společné kulturní hodnoty, které umožňují spolupráci evropských národů, směřující k společné budoucnosti. Nezbytným předpokladem programového uvažování Demokratické iniciativy je realismus, předpokládající jako výchozí bod chápání podmínek, ve kterých se rozvíjí náš národní a státní život, a přirozeně také schopnost tyto podmínky přesahovat.

Jak již bylo řečeno, programové uvažování DI se rozvíjí zejména pomocí praktických návrhů a požadavků. Bez nároků na časovou posloupnost uvádíme ty z nich, které považujeme za zvláště důležité.

První místo přísluší požadavkům vztahujícím se k zvláště bolestivému zaostávání ČSSR za celou Evropou. Jde o požadavky propustit politické vězně a uskutečnit reformu vězeňství /první požadavky tohoto druhu byly vzneseny v dopise poslancům FS z 1. září 1987/. Odstrenění tohoto anachronismu je třeba chápat jako první krok k tolik potřebné humanizaci československé společnosti.

Dalším nezbytným krokem na této cestě je podle návrhů a požadavků Demokratické iniciativy co nejrychlejší odstranění četných polovojenských a policejních mechanismů, orgánů a stereotypů, rozprostřených v celé společnosti. Přirozeně že se to týká i přebujelé funkce policie a bezpečnostních složek /dopis FS ČSSR z 21.2.1989/; DI však zvláště zdůrazňuje potřebu odstranit vojenské a polovojenské prvky z každodenního civilního života /pracov-

ní povinnost, jednotná pracovní právní předpisy s monopolní působností, odbory jako součást státního aparátu atd. - viz dokumenty DI k novelizaci Zákoníku práce/.

Zmíněné požadavky spadají do rámce celkového směřování k jednomu ze základních předpokladů demokratizačního procesu v Československu, a to k realizaci politické a náboženské snášenlivosti, který DI poprvé samostatně vznesla v dopise M. Jakešovi z 18.1.1988. Je nezbytné upravit československé zákony tak, aby nemohly být svévolně použity proti politickým odpůrcům a věřícím.

DI také podává návrhy jakým způsobem mají být nynější zákony, vzniklé v mnoha případech v období stalinismu a neostalinismu, vykládány a změněny, mají-li sloužit demokratizačnímu procesu. V programu "Helsinská iniciativa k demokratizaci ČSSR" /březen 1989/ projektuje DI přechodné období, ve kterém se vytvoří základy pro použití stávajících zákonných norem tak, aby nemohly být užity v rozporu s mezinárodními závazky ČSSR /zejména s pakty OSN o lidských právech/ a jako okamžité opatření se navrhuje vypracování návrhu zákona, že až do vypracování nové ústavy lze používat současných zákonů právě jen tehdy, jsou-li v souladu s mezinárodními závazky ČSSR, zejména jak vyplývají z helsinského procesu /dopis předsedovi vlády ČSSR z 25. března t.r./.

Vlastním základem demokratické společnosti je občanská rovnoprávnost, ke které směřuje další skupina návrhů a požadavků /poprvé v dopise poslancům ze září 1987; na něj navazuje např. podnět k vypracování zákonů podporujících občanskou rovnoprávnost atd./. Šlo o jde zejména o odstranění kádrové procedury v zaměstnání, při přijímání na školy i při cestách do zahraničí a o zrušení privilegií, zvláště výsad členů KSČ a funkcionářů v tzv. nomenklatuře. Rovnoprávnost občanů mají zajišťovat nezávislé a neustranné soudy /viz dopis ÚV KSČ z 19.2.1988 nebo dopis FS z 21.2.1989/.

Souběžně s demokratizačními požadavky vypracovává Demokratická iniciativa, jak to odpovídá povaze věci, návrhy na uskutečnění lidských práv a občanských svobod, přičemž formulace těchto návrhů vychází nejčastěji z potřeby řešit současné problémy československé společnosti.

A tak DI žádala a žádá

- V oblasti svobody projevu vytvoření svobodné informační soustavy /dopis FS ze září 87/ a - než se tak stane - korektní fungování.

informační soustavy dosavadní /viz řada protestních dopisů DI proti útokům sdělovacích prostředků na nezávislé občany a aktivisty, jejichž odpovědi zásadně nejsou publikovány/.

- V oblasti svobody sdružování žádá DI zákon umožňující registra-
ci všech spolků a sdružení, jejichž stanovy nejsou v rozporu s platnými zákony /podnět k vypracování nového sdělovacího zákona z listopadu 1987/ a do doby, než bude zákon vypracován, přístup k nezávislým aktivitám jako k legálním a společensky prospěšným strukturám.
- Pokud jde o svobodu svědomí a víry, požaduje DI úpravu "církevního a náboženského života na základě odluky církve od státu a usnání základních principů náboženské svobody" /dopis ÚV KSČ z 16.2.1988/.
- V oblasti svobody vyučování trvá Demokratická iniciativa na zásadních úpravách "k tomu, aby se... situace, kterou lze bez nadsázky nazvat tragickou, mohla obrátit k lepšímu..." /citovaný dopis; k tomu dále m.j. podnět k vytvoření zákonů o jubilejním roce 1968/; tyto úpravy by kromě jiného měly napravit současné potlačení demokratických tradic ve vědomí mladých generací.
- Hlavními požadavky DI v oblasti kultury jsou právo na volnou kulturní tvorbu, svobodné sdružování umělců a právo na volnou výměnu kulturních hodnot.
- V oblasti práv hospodářských a sociálních požaduje DI změnu dosud fukktivních práv a práva skutečná, a to zejména vytvořením příslušných hospodářských a sociálních svobod /svobody práce, volby zaměstnání, práva na svobodnou volbu lékařského zařízení atd./; v souvislosti s tím právo na odborovou samosprávu a zavedení odborového pluralismu /viz např. prohlášení k 1. máji 1989/. Dále obnovení práva na soukromé vlastnictví a podnikání /progr. dokument č.2 a jiné/.

Stát, ve kterém Demokratická iniciativa požaduje uskutečnění oněch návrhů na demokratizaci společnosti a zavedení občanských svobod, je stále ještě státem autoritativním, řízeným represivně a direktivně. Potřeba reform je zjevná; od prvního dopisu FS ČSSR /září 1987/ však DI zdůrazňuje, že to musí být reformy všestranné a patřičně hluboké, přičemž priorita jednoznačně náleží refor-

mám politickým. Měli v československém státě jak 10 let zajištěn monopol moci KSČ a nemůže-li být pochyb o jejím rozhodujícím podílu na "nynější krizi národního organismu", pak je její povinností "vytvořit demokratický způsob vládnutí", který by zahrnoval a regioval pluralitu, a to "po stránce kulturní, myšlenkové, náboženské a politické" /progr. prohlášení č.1/. V souvislosti s tím je nezbytné uskutečnit hospodářské reformy, zaměřené na odstranění direktivního řízení, na tržním hospodářství i na otevřenosti československého hospodářství /ale i ostatních oblastí života/ světa.

Pokud jde o bezprostřední vztah ke KSČ, požadovali jsme zvláště odchod politicky zdiskreditovaných osob z jejích orgánů a chceme, aby odvolala "Poučení z krizového vývoje"; tyto požadavky dosud splněny nebyly. Zdůraznili jsme však výslovně, že členství v KSČ není na překážku v účasti v hnutí DI.

Bezprostřední programové úsilí Demokratické iniciativy se v současné době zaměřuje třemi směry: snahami o vytvoření podmínek pro svobodný celospolečenský dialog, již zmíněným programem "Helsinská iniciativa..." a akcemi, které by měly vést k odborové samosprávě a pluralitě.

Demokratická iniciativa, jak je ostatně z tohoto textu patrné, se obrací k státním orgánům proto, že jsou relevantní pro existenci a rozvoj národního organismu, neboť budoucnost národní společnosti jakožto součásti širšího lidského společenství je středem pozornosti naší programové práce.

Předpokládáme, že tento rozvoj se za současných nepříznivých podmínek neobejde "bez veřejných vystoupení, jimiž obyvatelstvo dává výraz své vůli. Avšak podstata ... spočívá podle našeho přesvědčení ve spojení každodenní aktivity s dějinami, v úsilí pozvednout tuto každodenní činnost na takovou rovinu, ve které může na dějiny působit v zájmu celého národa!" /Programový dokument čis.2/. Podporu této každodenní aktivity považuje Demokratická iniciativa za důležitou součást své činnosti.

Zakládající účastníci hnutí
Demokratická iniciativa

Podněty a připomínky zasílejte laskavě na adresu: Bohumil Doležal, Vinohradská 6, Praha 2.

Vyhotovení tohoto výstisku nás stálo 3,- Kčs